

Realitat i canvis

Alba López March

Estudiant de 4t curs, Facultat de Medicina, Universitat de València, València

L'ensenyament i l'aprenentatge de la medicina no són qüestions fàcils: aquesta ciència engloba gran quantitat de coneixements de les diverses ciències bàsiques, junt amb les disciplines integrades en el cos de doctrina mèdic i, a més de tot açò, ha d'acomplir la necessitat de transmetre les habilitats requerides per a una pràctica professional de qualitat.

En la nostra opinió, en els estudis de medicina existeix un desequilibri entre la quantitat excessiva de continguts teòrics, que no arriben a assimilar-se bé, i l'escassa presència dels aspectes pràctics, que ajudarien a consolidar millor el coneixement. La medicina és pràctica, habilitat per resoldre problemes de salut que es donen en malalts o en societats concretes i l'aprenentatge d'aquesta ciència ha de consistir en gran mesura a adquirir l'experiència per fer front amb solvència a aquestes qüestions. Però la situació actual fa que, any rere any, els estudiants tinguem la sensació de no eixir d'un estat d'ignorància i de falta d'habilitat tècnica. I això en gran mesura origina la insatisfacció que tenim de la nostra formació.

L'estructura docent de la Facultat de Medicina de la Universitat de València està organitzada en diferents àrees de coneixement que, en no estar ben coordinades entre si, provoquen que cada assignatura funcione com una illa competint en importància amb les altres, fent que les matèries arriben als estudiants d'una manera repetitiva i poc integrada. D'altra

banda, l'abundància de classes magistrals fa que l'estudiant perdi la capacitat deductiva per a la resolució de problemes clínics. El fet que el nostre expedient solament reflecteixi els continguts teòrics que ens hem hagut «d'embotir» per a un examen i la càrrega que representa la nostra orientació a superar les proves per a accedir a una plaça de metge intern resident (MIR) també són causa d'insatisfacció entre els estudiants.

Així les coses, poder seguir l'orientació d'Àlvar Net¹ i plantejar-nos tres preguntes: podem aprendre millor?, cal aprendre millor?, interessa ensenyar/aprendre millor?

Podem aprendre millor?

En l'època d'Hipòcrates (s. V i IV aC), quan la transmissió del saber es basava en la unidireccionalitat, existia una jerarquia entre el mestre, coneixedor de la ciència de la medicina, i el deixeble que escoltava. Ara, al segle XXI, vivim una gran explosió del coneixement, un important desenvolupament de la comunicació i existeixen múltiples fonts del saber. Per tant, no es pot mantenir la línia jeràrquica, ja que el professor no és l'única font del saber, atès que l'estudiant pot recórrer a altres mitjans per ampliar el seu coneixement. Per tant, haurien d'aplicar-se a l'ensenyament noves metodologies basades en problemes, casos clínics, que fessin classes interactives; aconseguir un ensenyament a grups més reduïts. Caldria que els estudiants tinguessin accés a laboratoris d'habilitats clíniques i simulació; aconseguir una immersió precoç en la clínica, utilitzant els recursos sanitaris per a l'ensenyament, trencant el divorci que hi ha entre l'assistència i la docència. Per tot això, caldria redefinir el concepte de docència teòrica, seminaris i pràctiques, i portar-les a cap rigorosament, evitant que tant les pràctiques com els seminaris es converteixen en teoria.

Aquesta reestructuració de l'ensenyament de la medicina no significa que faci falta un nou professor. Significa que necessitem un professor «mutant» que tinga clar que la seua assignatura no és la més important, que és membre de la «intel·ligència col·lectiva». Caldria que oriente l'alumne a la informació útil, que estalvi temps i esforços a l'alumne i que d'entre les noves fonts d'informació ensenye la qualitat i fiabilitat, preservant l'alumne de la intoxicació informativa. Àlvar Net comenta que hauria de ser un expert en *infonomia*, que és la gestió intel·ligent del coneixement.

¹Àlvar Net, degà de la Facultat de Medicina de la Universitat Autònoma de Barcelona, va presentar una ponència sobre l'ensenyament universitari en el Congrés de la Societat Valenciana de Medicina Intensiva celebrat a Alacant el novembre de 2003.

Cal aprendre millor?

La nostra apreciació sobre aquesta qüestió està basada en la necessitat que el nostre aprenentatge tinga millor correlació amb les demandes sanitàries reals de la societat. Açò obliga a una reflexió sobre el paper que ha de desenvolupar la facultat, que avui dia va reduint-se a transmetre continguts orientats a superar proves teòriques.

Pensem que la facultat és el lloc on s'imparteixen els coneixements, però també on han d'adquirir-se les habilitats i actituds pròpies de la professió mèdica. Per tant, cal evitar reduir l'estudiant a un paper passiu i això s'ha de fer impulsant la seua capacitat crítica i estimulants la seva inquietud pel coneixement. En aquest punt les directrius europees marquen un camí per a noves orientacions.

Interessa canviar la manera d'ensenyar i d'aprendre?

En aquesta última pregunta involucrem la comunitat de professors i estudiants de la facultat. Evidentment, la resposta que obtindrem serà oberta i personal. Per exemple, d'una banda hi haurà professors que contestaran que «no», perquè els interessa mantenir el model de classe magistral, amb la comoditat que comporta seguir el mateix esquema any rere any. O potser la resposta siga «sí», perquè els interessa canviar el model d'ensenyament: unint la forma de transmissió dels continguts teòrics amb l'aplicació de noves metodologies i estimulants l'aprenentatge dels estudiants, per exemple mitjançant fonts de coneixement interactives.

D'altra banda, l'estudiant tindrà una resposta també personal. Uns poden contestar que «no» volen canviar el model en què prima la presa d'apunts que després, completats o no, els facilita l'avaluació en un examen. O pel contrari que «sí» que els interessa aprendre amb un altre model que arregle les reivindicacions que s'estan fent.

Així doncs, des del nostre punt de vista, les tres preguntes tenen una mateixa resposta, que indica la necessitat urgent de canvi en l'ensenyament de la medicina. Un canvi per adequar la transmissió de coneixements i habilitats pròpies d'uns estudis universitaris a un model de comunicació i transmissió de la informació que ha estat transformant-se espectacularment al llarg dels darrers anys.